

Қысқаша әдіснамалық түсініктемелер

Жұмыссыздық деңгейі – жұмыс күші санындағы жұмыссыздар санының пайызбен есептелген үлесі.

Жұмыс күші – тауарлар мен қызметтер өндіру үшін жұмыс күшінің ұсыныстарын қамтамасыз ететін, жұмыс күшін өлшеу үшін белгіленген жастағы халықтың бөлігі. Жұмыс күшінің санына экономикалық қызметтің барлық түрлерінде жұмыспен қамтылғандар және жұмыссыздар кіреді.

Жұмыспен қамтылған халық - әркім өз жағдайы бойынша бір аптаға тең белгілі бір қысқа кезең ішінде мынадай:

а) «жалдамалы қызметкер»;

б) «өзін-өзі жұмыспен қамтыған қызметкер»

санаттарының біріне жатқызылуы мүмкін тиісті жастағы барлық адамдар.

Жалдамалы қызметкерлер – еңбекақы, сыйлықақы, үстемеақы және т.с.с. немесе заттай нысанда ақы төлеу (сыйақы) қарастырылған жалдану шарты бойынша жұмыс істейтін адамдар.

Өзін-өзі жұмыспен қамтығандар – бұл сыйақы мөлшері тікелей тауарлар мен қызметтерді (өткізуден) түскен табысқа байланысты жұмыспен қамтылу.

Жұмыссыздар - жұмыс күшін өлшеу үшін белгіленген жастағы, қаралатын кезеңде:

– жұмыссыз болған (табысты жұмысы болмаған);

– оны іздеумен белсенді айналысқан;

– уақыттың белгілі бір кезеңі ішінде жұмысқа кірісуге дайын болған деген үш негізгі критерийге бір мезгілде жауап берген адамдар.

Бір қызметкердің орташа айлық атаулы жалақысы – жалақының есептелген қорының сомасын қызметкердің нақты санына және есепті кезеңдегі айлар санына бөлу жолымен анықталады.

Атаулы жалақы индексі – есепті кезеңде базистік кезеңмен салыстырғанда жалақының өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш.

Нақты жалақы индексі – есепті кезеңдегі бағаның өзгеруін ескере отырып базистік кезеңмен салыстырғанда атаулы жалақының өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш.

Атаулы жалақы индексі тауарлар мен көрсетілетін жұмысшының тұтыну бағасының индексіне бөлу жолымен анықталады. Екі индекс те бір және сол уақыт кезеңіне жатады.

Халықтың атаулы ақшалай табыстары (бағалау) – халықтың ағымдағы тұтынуға, өндірістік қызметке және жинақтауға бағыттайтын ақшалай қаражаттары.

Нақты ақшалай табыстар индексі – бағаның базистік кезеңмен салыстырғанда есепті кезеңдегі өзгерісін ескере отырып атаулы ақшалай табысының өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш.

Үй шаруашылығы – бір немесе одан да көп жеке адамдардан құралған, бірге тұратын, өз табыстары мен мүлкін толықтай немесе ішінара біріктіретін және тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді бірлесіп тұтынатын экономикалық субъект.

Тұтыну шығыстары – бұл халықтың тұтыну тауарлары мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға бағытталатын ақшалай шығыстары. Үй шаруашылықтарының тұтыну шығыстары уақыт кезеңдері бойынша едәуір ауытқуы мүмкін тұтыну бағаларының деңгейіне едәуір дәрежеде тәуелді. Пайдалану түрлері бойынша тұтыну шығыстарының құрамы тамақ өнімдерін, үйден тыс жерлерде

тамақтану шығыстарын, алкогольді ішімдіктерді, темекі өнімдерін, азық-түлік емес тауарларды және ақылы қызметтерді сатып алуды қамтиды.

Табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінен (азық-түлік қоржынының құнынан) төмен халықтың үлесі – ең төменгі күнкөріс деңгейінен (азық-түлік қоржынының құнынан) төмен табыстары бар халық санының халықтың жалпы санына пайыздық өлшемдегі қатынасы. 2018 жылғы қаңтардан бастап ең төмен күнкөріс деңгейінің құрылымы өзгерді. Азық-түлік емес тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге жұмсалатын шығыстардың тіркелген үлесі ең төмен азық-түлік себеті құнының 45% мөлшерінде белгіленді.

Сізге толығырақ ақпарат қажет пе?

Республикамыздың әлеуметтік-экономикалық дамуының барлық негізгі индикаторларын Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросының www.stat.gov.kz Интернет-ресурсынан таба аласыз.

«Қазақстан Республикасындағы еңбекақы», «Қазақстанда жұмыспен қамтылу», «Қазақстан халқының тұрмыс деңгейі» статистикалық жинақтары «Ресми статистика»/«Салалар бойынша»/«Жарияланымдар» бөлімінде орналастырылған.

«Ресми статистика»/«Салалар бойынша» бөлімінде халықты жұмыспен қамту, еңбекақы төлеу, халықтың өмір сүру деңгейі статистикасы бойынша бюллетендер; сондай-ақ, жедел-ақпараттар орналастырылған.

Сіздің басқа да сұрақтарыңыз бар ма?

Еңбек және тұрмыс деңгейі статистикасы департаментіне хабарласыңыз:

Наталья Евгеньевна Белоносова
Департамент директоры
Тел. +7 7172 749022
E-mail: nat.belonosova@aspire.gov.kz

Біздің мекенжайымыз:

010000, Қазақстан Республикасы
Нұр-Сұлтан қаласы, Мәңгілік ел, 8
Министрліктер Үйі, 4 кіреберіс
Ақпараттық қызмет: +7 7172 749010, 749011
Факс: +7 7172 749546
E-mail: e.stat@aspire.gov.kz
Интернет-ресурсы: <http://www.stat.gov.kz>

Таралымы: 300 дана

Қазақстан Республикасы
Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі
Ұлттық статистика бюросы

www.stat.gov.kz

Қазақстандағы халықтың еңбек және тұрмыс деңгейі

Сіз білесіз бе...

- Қазақстанда 2020 жылы жұмыссыздық деңгейі 4,9% құрады. Салыстыру үшін: Ресей – 5,8%
Германия – 4,2%
Франция – 8%
- Қазақстанда соңғы 5 жылда (2016-2020 жылдарға) кедейліктің деңгейі 2,8 пайыздық тармаққа жоғарылап, 2020 жылы 5,3% құрады
- Қазақстанда 2020 жылы бір қызметкердің орташа айлық атаулы жалақысы 213003 теңгені құрады
- 2020 жылы алдын-ала деректер бойынша Қазақстанда орташа алғанда халықтың жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстың ең жоғары мөлшері Атырау облысында (223852 теңге), Нұр-Сұлтан (169215 теңге) және Алматы (166096 теңге) қалаларында, ал төмен мөлшері – Түркістан облысында (61945 теңге) және Шымкент (73390 теңге) қаласында белгіленді

Қазақстанда еңбек статистикасы бойынша көрсеткіштерді қалыптастыру Халықаралық Еңбек Ұйымының (ХЕҰ) ұсыныстары мен стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады. Еңбек статистикасының көрсеткіштері Халықаралық валюта қорының Деректерді таратудың арнайы стандарттары (ХВҚ ДТАС) сапасының барлық параметрі бойынша сәйкес деп танылды.

Еңбек бойынша статистикалық ақпаратты жинау және жариялау екі бағытта: еңбек нарығының көрсеткіштері және еңбекақы төлеу көрсеткіштері жүзеге асырылады.

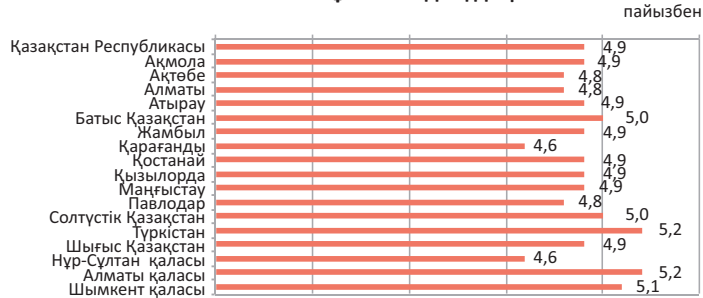
Еңбек нарығының көрсеткіштерін қалыптастыру көздері республиканың барлық аумағында жүргізілетін жұмыс күшін іріктемелі зерттеу материалдары болып табылады.

Еңбек нарығының негізгі индикаторлары

	15 жас және одан жоғары жастағы халыққа шаққанда				
	2016	2017	2018	2019	2020
Жұмыс күші, мың адам	8 998,8	9 027,4	9 138,6	9 221,5	9 180,8
Халық санындағы жұмыс күші үлесі, пайызбен	70,0	69,7	70,0	70,1	69,2
Жұмыспен қамтылған халық, мың адам	8 553,3	8 585,1	8 695,0	8 780,8	8 732,0
Жалдамалы қызметкерлер	6 342,8	6 485,9	6 612,5	6 681,6	6 686,6
Өзін-өзі жұмыспен қамтыған қызметкерлер	2 210,5	2 099,2	2 082,5	2 099,2	2 045,4
Жұмыспен қамту деңгейі, пайызбен	66,5	66,3	66,6	66,7	65,9
Жұмыссыз халық, мың адам	445,5	442,3	443,6	440,7	448,8
Жұмыссыздық деңгейі, пайызбен	5,0	4,9	4,9	4,8	4,9
Жастар жұмыссыздығының деңгейі, пайызбен (15-28 жас)*	4,1	3,9	3,8	3,7	3,8
Жұмыс күші құрамына кірмейтін адамдар, мың адам	3 855,0	3 927,3	3 907,3	3 934,0	4 076,8
Халық санындағы жұмыс күші құрамына кірмейтін адамдардың үлесі, пайызбен	30,0	30,3	30,0	29,9	30,8

* Жас шамасы бойынша жастарға жатқызу Қазақстан Республикасы «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңына сәйкес.

2020 жылғы жұмыссыздық деңгейі

Орташа айлық атаулы жалақы

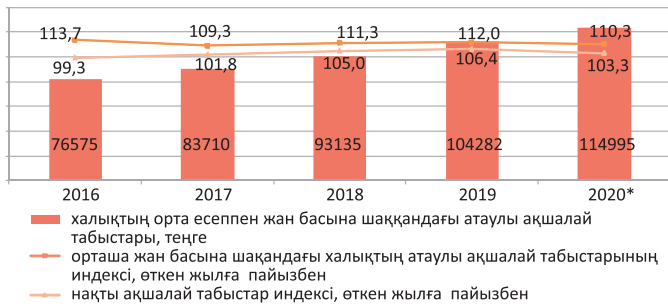
Ерлер мен әйелдердің орташа айлық жалақысы

Тұрмыс деңгейі әлеуметтік-экономикалық статистиканың мәні ретінде адамның тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге әртүрлі қажеттіліктерін қанағаттандыру дәрежесін сипаттайды. Қазақстанда тұрмыс деңгейі индикаторларын таңдау халықаралық практика мен ТМД Мемлекетаралық Статистикалық Комитетінің ұсынымдарын ескере отырып анықталды.

2020 жылы халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары алдын ала деректер бойынша 114995 теңгені құрап, 2016 жылмен салыстырғанда 1,5 есеге өсті.

Халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы табысының серпіні

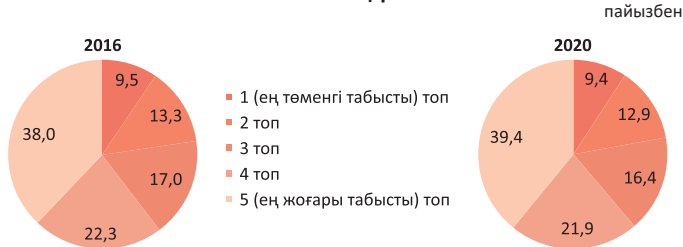

* Алдын ала деректер.

Тұрмыс деңгейін бағалау бойынша 12000 үй шаруашылықтарын зерттеу деректері төмендегіні көрсетті:

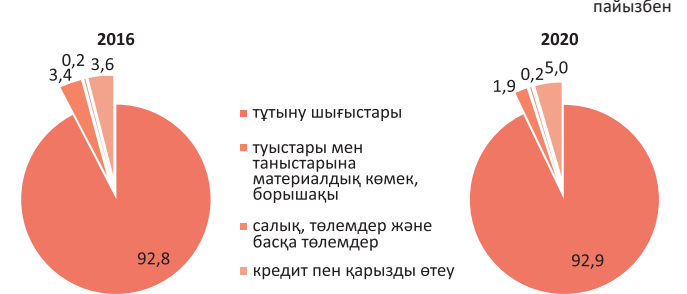
2020 жылы ең жоғарғы ақшалай табысы бар халықтың 20%-на, барлық табыстардың 40%-ға жуығы келеді, бұл орайда ең төменгі табысы бар халықтың 20%-на барлық табыстардың 10%-на жуығы (9,4%) келетінін көрсетті.

20 пайыздық (квильдік) топтар бойынша халық табысының үлесі

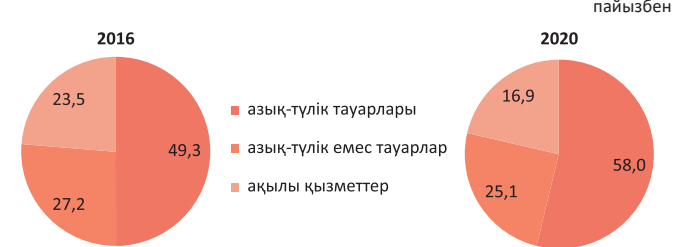

Халықтың барлық ақшалай шығыстарының құрамында ең көп бөлігі 92,9% тұтыну шығыстарына келеді. Кредит пен борышты өтеудің үлес салмағы – 5,0%, туыстары мен таныстарына материалдық көмек және алименттер – 1,9%, салықтар, төлемдер мен басқа да төлемақылар 0,2% құрады.

Халықтың ақшалай шығыстарының құрылымы

Халықтың тұтыну шығыстарының құрылымы

2020 жылы тамақ өнімдері мен алкогольсіз сусындарын сатып алу үшін бір адам орташа 360794 теңге жұмсады; үйден тыс тамақтануға – 7652 теңге; алкогольді ішімдіктерге – 5760 теңге; темекі бұйымдарына – 10960 теңге; коммуналдық қызметтер, тұрғын үйді күтіп ұстау және жөндеу – 38985 теңге; дәрі-дәрмектерге, емдеу жабдықтары мен аппаратураларға – 13861 теңге; автокөлік құралдары және көлік құралдары үшін жанар-жағармай материалдарына – 25095 теңге.

Тұрмыс деңгейін бағалау бойынша үй шаруашылықтарын зерттеу қорытындылары топтардың ең көп тұтынылатын тамақ өнімдері сүт және сүт өнімдері, жұмыртқа болып табылған.

Халықтың тамақ өнімдерін тұтынуы

халықтың орташа жан басына шаққанда, кг

